

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

АНДРУСЯК Вадим Григорович

УДК 340.12:342.7: 321.01:347.963(477)

**ПРАВОЗАХИСНА ФУНКЦІЯ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ
(НА ПРИКЛАДІ ІНСТИТУТУ ПРОКУРАТУРИ):
ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Спеціальність 12.00.01 – теорія та історія держави і права;
історія політичних і правових учень

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник

доктор юридичних наук, професор
БЕХРУЗ Хашиматулла,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
професор кафедри права Європейського Союзу
та порівняльного правознавства

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України
РАБІНОВИЧ Петро Мойсейович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
професор кафедри теорії та філософії права;

кандидат юридичних наук, доцент
МАТВЕЄВА Лілія Георгіївна,
Одеський державний університет
внутрішніх справ,
начальник кафедри теорії та історії
держави і права

Захист відбудеться 27 червня 2015 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.01 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: Україна, 65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий «11» травня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л.Р. Біла-Тіунова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Правова держава не може існувати без визнання прав людини та становлення ефективної системи їх забезпечення та захисту. Зміст і сенс взаємовідносин індивіда та держави визначаються не тільки об'ємом закріплених прав і свобод, але й рівнем їх забезпечення та захисту. Виникнення нових суспільних відносин, перегляд і подальший розвиток змісту нормативно-правових актів поставили на порядок денний питання посилення й удосконалення механізму захисту інтересів держави та прав громадян.

Правозахисна система є одним із базових елементів громадянського суспільства. Відповідно, ідеологія правозахисту має стати загальнонаціональною ідеологією та належати до базових, системоутворюючих цінностей Української держави.

Система забезпечення та захисту прав і свобод людини являє собою цілісну конституційно обумовлену упорядковану сукупність взаємодіючих ланок правового механізму, діяльність якого спрямовано на захист порушених прав і свобод осіб та досягнення у країні стану їх реальної захищеності. Будучи інтегративним феноменом, вона отримує якісну визначеність через функціональну єдність своїх елементів. До основних елементів цієї системи належать: правозахисні норми; правозахисні відносини; принципи захисту основних прав і свобод людини і громадянина; суб'єкти, що здійснюють правозахисну діяльність; правозахисна діяльність, правозахисна політика тощо.

Однією з основних проблем української держави є удосконалення законодавчої основи забезпечення та захисту прав і свобод людини, а також окремих її елементів. Безумовно, значне місце у цій системі посідає інститут прокуратури України. Щорічно до органів прокуратури зі скаргами звертається значна кількість громадян, відповідно до яких вживаються заходи прокурорського реагування. Таким чином, розвиток системи забезпечення та захисту прав і свобод людини передбачає удосконалення правозахисної діяльності складових елементів цієї системи, у тому числі й органів прокуратури.

Прокуратура України є одним з інституційних елементів системи забезпечення та захисту прав і свобод людини і відіграє в ній особливу роль, зумовлену її місцем у системі органів державної влади. Прокуратура України є специфічною підсистемою державних органів, що не належить до жодної з гілок державної влади, а є частиною системи «стримувань і противаг». Вона вживає заходів до усунення будь-яких порушень законів, від кого б вони не виходили.

У зв'язку із цим особливої уваги потребує визначення місця прокуратури у правозахисному механізмі сучасної демократичної держави.

Реформування прокуратури вимагає осмислення та науково-теоретичного обґрунтування, оскільки поспішність з метою вирішення нагальних проблем, часто з політичним забарвленням, може призвести до негативних наслідків.

Зміни, що відбуваються в Українській державі, не можуть не позначитися на задачах і функціях прокуратури, а суперечки навколо проблем реформування суспільних відносин, безумовно, стосуються і цього органу. Встановлення місця прокуратури в системі державно-правових інститутів має ключове значення для визначення її основної компетенції, закріплення правового статусу, організаційної побудови. Прорахунки у визначенні цих питань, як зазначають фахівці, можуть спричинити небезпечні наслідки як для функціонування правозахисної системи, так і для суспільства в цілому. А небезпека таких прорахунків є, оскільки основне завдання прокуратури полягає у забезпеченні законності в суспільстві на основі верховенства права. Від вирішення цих питань багато в чому залежить, чи буде Україна справді правовою державою, чи ні.

Реформування прокуратури має відбуватися, насамперед, конституційним шляхом, з урахуванням традицій правового розвитку, при цьому слід уникати рішень, що руйнують уже напрацьовані системи захисту прав і свобод людини і громадянина.

Нещодавно прийнято новий Закон України «Про прокуратуру», який набуде чинності у квітні наступного року. Нарешті завершено процес, який тривав майже п'ятнадцять років. Важливою рисою діяльності прокуратури є ліквідація загальнонаглядової функції прокуратури, яку в основному і пов'язували з правозахисною діяльністю прокуратури. Зроблено висновок про те, що подібні погляди є помилковими у контексті функціонування державного механізму на засадах верховенства права.

У цьому зв'язку видаються актуальними розробка теоретичних засад розгляду прокуратури як інституту держави, що виконує правозахисну функцію, визначення напрямків та механізмів її трансформації з урахуванням сучасних реалій розвитку суспільства і держави, її удосконалення і правового регулювання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до програми Міністерства освіти і науки України «Актуальні проблеми розбудови демократичної, соціальної, правової держави відповідно до положень Конституції України», планів наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» «Традиції і новації в сучасній українській державності і правовому житті» (державний реєстраційний номер 0106U004970) на 2006–2010 рр. та «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності й права» (державний реєстраційний номер 011U0006H) на 2011–2015 рр. Тема дисертаційного

дослідження є складовою частиною наукових досліджень кафедри права Європейського Союзу і порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія» «Діалог сучасних правових систем. Адаптація правової системи України до європейського права» на 2006–2010 рр. та 2011–2015 рр.

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб розкрити специфіку, зміст та напрямки здійснення прокуратурою як інститутом сучасної української держави правозахисної функції. Для досягнення поставленої мети дослідження необхідно вирішити такі задачі:

охарактеризувати особливості правозахисної функції сучасної держави та інституціоналізації цієї функції;

розкрити правозахисну спрямованість діяльності прокуратури у контексті її історичного розвитку;

здійснити порівняльний аналіз правозахисної діяльності прокуратури в сучасних державах;

визначити нормативні та ціннісні аспекти правозахисної функції прокуратури Української держави;

розкрити зміст правозахисної функції прокуратури України;

охарактеризувати напрямки реалізації правозахисної функції прокуратури в Україні;

виявити інституціональний аспект прокуратури як правозахисного органу в Україні;

визначити та охарактеризувати чинники, що впливають на трансформацію правозахисної функції прокуратури і проблеми її реалізації;

охарактеризувати новачки Закону України «Про прокуратуру» 2014 р. відповідно до реалізації прокуратурою правозахисної функції;

сформулювати концептуальні підходи щодо реалізації правозахисної функції прокуратури в нових умовах.

Об'єктом дослідження є правозахисна функція сучасної держави.

Предметом дослідження є правозахисна функція сучасної держави (на прикладі інституту прокуратури).

Методи дослідження. Дослідження питань, пов'язаних із здійсненням правозахисної функції прокуратури України як одного з найважливіших інститутів сучасної демократичної держави, обумовив використання філософських, загальнонаукових та спеціально-наукових підходів і методів.

Діалектичний підхід сприяв дослідженню змісту та правової природи правозахисної функції держави (п. 1.1), надав можливість установити зв'язок розвитку суспільства і держави та трансформації функцій прокуратури (п.п. 1.2, 2.2). Історичний підхід дозволив розглянути генезис прокуратури як інституту сучасної держави, сутнісно-змістовні аспекти функціонування прокуратури України у сфері захисту прав

і свобод людини і громадянина (п.п. 1.1, 1.2, 2.1). Аксиологічний підход дав змогу охарактеризувати правозахисну функцію держави та інституту прокуратури як елемента механізму держави з позицій розуміння людини як найвищої соціальної цінності, на охорону її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності та безпеки. На забезпечення та реалізацію її прав та свобод спрямовано діяльність усього механізму держави, елементом якого є прокуратура (п.п. 2.1, 2.2, 3.2). Герменевтичний підхід використано при дослідженні функцій сучасної держави (п.п. 1.2, 3.1, 3.2), а також при характеристиці національних та міжнародних нормативно-правових актів, що регламентують реалізацію прокуратурою правозахисної функції (п.п. 2.2, 2.3). Системний підхід дозволив визначити місце прокуратури у механізмі держави взагалі та у правозахисній системі, зокрема (п.п. 2.1, 2.2). Парадигмальний підхід дозволив виявити й охарактеризувати концептуальні основи здійснення прокуратурою правозахисної функції та напрямки удосконалення професійної діяльності прокурора у цьому напрямку (п.п. 1.1, 1.3, 3.1).

Формально-логічний метод застосовано при розгляді питань, пов'язаних з категоріальним апаратом дослідження та проблемами його удосконалення (п.п. 1.1, 1.2, 1.3). Метод факторного аналізу дозволив об'єктивно оцінити причини, що опосередковують ті чи інші зміни у чинному законодавстві, що регулює діяльність прокуратури в Україні, а також вплинув на прийняття Закону України «Про прокуратуру» 2014 р. (п.п. 2, 1, 3.2). Порівняльно-правовий метод використовувався в процесі: дослідження Закону України «Про прокуратуру» 1991 р. та Закону «Про прокуратуру» 2014 р. з метою порівняння закріпленої у них правозахисної функції прокуратури (п.п. 2.3, 3.2); при зіставленні вітчизняного законодавства, що регулює правозахисну діяльність прокуратури, із законодавством інших держав (п. 2.1); при дослідженні відповідності норм національного законодавства міжнародним та європейським стандартам у цій сфері (п.п. 2.2., 3.1). Статистичний метод допоміг проаналізувати особливості здійснення правозахисної функції в основних сферах діяльності прокуратури із залученням статистичних даних за різні роки (п. 2.3).

Теоретичною основою дослідження є розробки вітчизняних і зарубіжних вчених з теорії держави і права та інших галузей права, які тією чи іншою мірою досліджують функціональне призначення держави у цілому, та її правозахисної функції, зокрема.

Теоретичною базою вивчення правозахисної системи сучасної демократичної держави стали дослідження С. С. Алексєєва, С. Т. Артемова, С. І. Бойченко, О. В. Зайчука, М. І. Козюбри, В. П. Кохановського, О. В. Малько, М. Н. Марченка, М. І. Матузова, В. В. Ниркова, Ю. М. Оборотова, Н. М. Онищенко, В. Ю. Піотковського, І. О. Пономаренкова,

І. В. Правкіна, П. М. Рабиновича, А. Т. Рагімова, Є. І. Ревіної, О. Ф. Скакун, М. М. Сутуріної, О. А. Сичової, Ю. О. Тихомирова та ін.

Питання, пов'язані з функціонуванням інституту прокуратури отримали всебічне висвітлення в роботах таких вчених, як С. В. Бабенко, Л. Р. Грицаєнко, Л. М. Давиденко В. В. Долежан, П. М. Каркач, С. В. Ківалов, В. М. Клочков, М. В. Косюта, В. Т. Маляренко, І. Є. Марочкін, В. В. Мойсик, С. Прилуцький, Ю. Є. Полянський, В. В. Сухонос, С. Г. Стеценко, Р. В. Шаров, М. К. Якимчук та ін.

Нормативно-правову базу дослідження становлять Конституція України, нормативно-правові акти України, міжнародно-правові документи, пов'язані із здійсненням правозахисної функції української держави, законопроекти, яких було розроблено в процесі прийняття Закону України «Про прокуратуру України» 2014 р., а також рішення Конституційного Суду України, резолюції та інші матеріали ПАРЕ тощо.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертаційне дослідження є першим у вітчизняній юридичній науці комплексним монографічним дослідженням, присвяченим правозахисній функції прокуратури як інституту сучасної української держави. Наукова новизна здійсненого дослідження конкретизована у таких положеннях:

уперше:

обґрунтовано, що правозахисна функція є інтегрованим напрямом діяльності прокуратури як інституту сучасної держави, а також сформовано таке її визначення: правозахисна функція прокуратури – це напрямок діяльності прокурорської системи, яка є інституціоналізованою формою правозахисної функції держави, і в рамках якої на підставі законодавства здійснюється захист прав, свобод і законних інтересів громадянина і суспільства;

використано парадигмальний підхід при дослідженні правозахисної функції сучасної демократичної держави і прокуратури як найважливішої ланки в її механізмові, що сприятиме подальшій систематизації теоретичних і методологічних конструкцій, розроблених науковою думкою у цій сфері державної діяльності, а також отриманню нового наукового знання з одного і того ж об'єкта у рамках різних правових парадигм;

обґрунтовано, що нормативний аспект функціонування прокуратури є вираженням її генеральної правозахисної функції, що обумовлено тісним зв'язком прокуратури з правовою системою та її позитивним впливом на всі компоненти останньої – правотворчість, правозастосування, законність і правопорядок, систему профілактики правопорушень, юридичну інфраструктуру захисту прав громадян тощо;

доведено, що здійснення прокуратурою правозахисної функції базується на традиціях правового розвитку та культурної ідентифікації України;

здійснено порівняльне дослідження положень Закону України «Про прокуратуру» 1991 р. та Закону України «Про прокуратуру» 2014 р., нормативно-правових актів міжнародного характеру у сфері регламентації правозахисної діяльності прокуратури України;

удосконалено:

уявлення про функціональні та інституціональні аспекти правозахисту в сучасній державі, що відповідають певному етапу розвитку суспільства і держави, яка постійно трансформується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів і наповнюється новим змістом;

теоретичні погляди на співвідношення правоохоронної та правозахисної функцій сучасної держави, базуючись на тому, що правозахисна функція – це ключова функція, яка здійснюється в правоохоронній формі й передбачає широкий підхід до її трактування;

набули подальшого розвитку:

концептуальні засади удосконалення правозахисної системи Української держави як базового елемента громадянського суспільства та реалізації правозахисної політики всіма складовими механізми держави, із сприйняттям ідеології правозахисту як загальнонаціональної ідеології та системоутворюючої цінності Української держави;

положення, що стосуються обґрунтування демократичної і правової сутності моделі прокуратури в Українській державі.

Практичне значення одержаних результатів. Основні теоретичні положення дисертації є внеском автора в процес подальшого удосконалення та зміцнення правозахисної функції сучасної Української держави та визначення ролі прокуратури в реалізації цієї функції. Основні положення та висновки дисертації можуть бути використаними у:

науково-дослідній сфері – у процесі подальшого дослідження інституціональних і функціональних форм буття правозахисту в сучасній державі;

правозастосовній діяльності – у підвищенні ефективності функціонування прокуратури України на основі визнання пріоритетності правозахисної політики держави;

навчальному процесі – при складанні навчальних планів і програм з професійної підготовки юристів, прокурорів, а також при удосконаленні навчального матеріалу з теорії держави і права, галузевих дисциплін, спеціального курсу «Судові та правоохоронні органи», «Прокурорський нагляд в Україні», при написанні магістерських, дипломних та курсових робіт.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації обговорювалися на засіданнях кафедри теорії держави і права та кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія».

Результати дослідження було апробовано на: VI Міжнародному науковому семінарі «Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку» (м. Львів, 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні напрями розвитку законодавства України» (м. Запоріжжя, 2011 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (м. Київ, 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку» (м. Львів, 2012); Міжнародній науковій конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 2014 р.).

Публікації. Основні положення і висновки дисертації знайшли відображення у 10 публікаціях, 5 із яких опубліковано у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку.

Структура та обсяг дисертації. Структура дисертації визначається метою та завданнями дослідження і складається із вступу, 3 розділів, поділених на 8 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 230 сторінок, із них основного тексту – 204 сторінки, список використаних джерел налічує 240 найменувань і розміщений на 26 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У Вступі обґрунтовано актуальність і рівень наукової розробки теми дисертаційного дослідження, її зв'язок з науковими програмами. Визначено об'єкт, предмет, методи, мету і завдання дослідження. Розкрито основні елементи наукової новизни, встановлено практичну цінність одержаних результатів. Наведено дані щодо апробації результатів та їх опублікування.

Розділ перший «Теоретико-методологічні основи дослідження правозахисної функції сучасної держави» налічує три підрозділи, в яких охарактеризовано специфіку правозахисної функції держави та прокуратури як її органу, а також методологічні засади дослідження означеної проблематики.

У підрозділі 1.1. *«Методологічні засади дослідження правозахисної функції сучасної держави та механізмів її реалізації»* досліджено питання, пов'язані із здійсненням правозахисної функції Української держави. Аналіз правозахисної функції сучасної держави засновано на системному, функціональному, інституційному, антропологічному, аксіологічному, герменевтичному та парадигмальному підходах

у сукупності із загальноприйнятими методами дослідження, що дозволяє вирішити проблему механізмів її реалізації у найбільш широкому контексті загальносоціальних і загальнодержавних проблем. Це має удосконалити правозахисну систему та сприяти розробці правозахисної політики в Україні, а також виробленню єдиних орієнтирів правозахисної діяльності державних органів.

Як новизну дослідження задекларовано парадигмальний підхід у дослідженні правозахисної діяльності держави та прокуратури як її органу. Беручи до уваги специфіку парадигмального підходу у вивченні соціального життя суспільства, запропоновано авторське бачення сутності парадигмального підходу в дослідженні правозахисної діяльності держави та прокуратури. Це – усвідомлення сукупності умов, які опосередковують наукові дослідження у сфері правозахисної діяльності згідно з певними етапами суспільного розвитку, які знайшли вираження у взаємопов'язаній системі понять і термінів, а також базуються на загальній системі теоретичних, методологічних та аксіологічних установок. Як приклад, наведено певний парадигмальний ряд, що дозволяє охарактеризувати із загальнотеоретичних позицій правозахисну систему держави. Обґрунтовано, що парадигмальний підхід дозволяє виявити й охарактеризувати концептуальне ядро здійснення прокуратурою правозахисної функції і напрямки удосконалення професійної діяльності прокурора у цьому напрямку у контексті новітніх тенденцій державно-правового розвитку України.

У підрозділі 1.2. *«Дослідження правозахисної функції сучасної держави в теоретико-правовій думці»* здійснено огляд наукової літератури з проблеми дослідження, що дозволяє констатувати, що, по-перше, більшість досліджень присвячено правоохоронній функції держави та діяльності прокуратури як органу, що належить до правоохоронної системи; по-друге, комплексні теоретико-правові дослідження, присвячені правозахисній діяльності прокуратури, у вітчизняній юридичній науці є майже відсутніми. В основному розробляється проблематика функціонування прокуратури як суб'єкта правоохоронних відносин. Вчені-правознавці ближнього зарубіжжя у цьому напрямку просунулися далі вітчизняних.

Слід підкреслити, що хоча проблемам діяльності прокуратури в Україні присвячено значну кількість досліджень, досить рідко вони стосуються питань її правозахисної діяльності. Так, у роботах В. В. Сухоноса, Н. Ч. Цакадзе та М. І. Мичко при розгляді найбільш загальних проблем функціонування прокуратури залишилася поза сферою уваги інституціоналізація її правозахисної функції. У дослідженні В. Г. Фатхутдінова, присвяченій правозахисній діяльності, де розглядається питання правозахисної політики, прокуратура не згадується. В. В. Росинський і С. І. Бойченко, здійснивши спробу осмислити правозахисне призначення всієї прокурорської системи, показали значущість цієї проблематики для сучасної науки і практики.

Необхідно особливо виокремити дисертаційне дослідження Е. Іскандерова «Правозахисна діяльність органів прокуратури», здійснене зовсім недавно, проте у ньому більший акцент зроблено на практичній реалізації правозахисної функції прокуратури.

У підрозділі 1.3. *«Категоріальний апарат дослідження правозахисної системи сучасної держави та прокуратури як її елементи»* розмежовано правоохоронну і правозахисну функції держави. Стверджується, що правозахисна функція – це ключова функція, яка здійснюється у правоохоронній формі. Розуміння правозахисної функції сучасної держави передбачає широкий підхід до її трактування. Правозахисна функція держави відображає сутнісну характеристику держави, відповідає певному етапу розвитку суспільства і держави, вона постійно трансформується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів і наповнюється новим змістом. Правозахисна функція – це комплекс заходів правового характеру, спрямованих на всебічний захист прав і свобод людини і громадянина.

Наголошено на тому, що правозахисна система є одним із базових елементів громадянського суспільства. Відповідно, ідеологія правозахисту має стати загальнонаціональною ідеологією та належати до базових, системоутворюючих цінностей Української держави взагалі, та її органів, зокрема.

Правозахисна система – це сукупність державних, недержавних інститутів, що сформувалися в результаті взаємодії держави та громадянського суспільства, діяльність яких спрямовано на захист прав і свобод людини і громадянина. Функціонування правозахисної системи полягає у здійсненні професійної діяльності, пов'язаної з виникненням, припиненням, відновленням прав і свобод людини і громадянина, їх захистом від неправомірних посягань шляхом їх запобігання, їх припинення, а також вживання заходів з відновлення порушених прав. Найважливішими складовими механізму, що забезпечує безпеку людини і громадянина, є правозахисні та правоохоронні органи та інститути.

У розділі другому *«Прокуратура як суб'єкт правозахисної діяльності сучасної демократичної держави»*, що налічує три підрозділи, охарактеризовано зміст та особливості діяльності прокуратури України як правозахисного органу в механізмі охорони прав та свобод людини і громадянина.

У підрозділі 2.1. *«Правозахисна діяльність прокуратури в механізмі охорони та захисту прав і свобод людини та громадянина»* доведено, що прокуратура завжди була контрольним органом у системі державної влади. З урахуванням місця, яке посідає прокуратура в системі державних органів, а також виконуваних нею функцій, охарактеризовано її основні моделі: прокуратура (переважно) як орган кримінального переслідування і прокуратура (насамперед) як орган нагляду за законністю.

Розглянуто чотири напрямки розвитку прокуратури з урахуванням місця, яке вона посідає в системі органів державної влади. Відповідно до першого напрямку, прокуратура належить до складу Міністерства юстиції (США, Франція, Бельгія, Нідерланди, Данія, Польща, Румунія, Ізраїль, Японія, Естонія, Сирія). У більшості перерахованих країн прокурори діють при судах. У США на основі синтезу англійських і континентальних традицій склалася аторнейская служба – типовий для цієї країни інститут державної влади, який не має точного аналога у правових системах інших країн. Відповідно до другого напрямку прокуратуру повністю включено до складу судової системи, і вона знаходиться при судах або користується в рамках судової влади адміністративною автономією (Іспанія, Колумбія, Болгарія, Латвія). Третій напрямок передбачає виділення прокуратури в окрему систему, підзвітну парламенту або главі держави (в основному це соціалістичні та постсоціалістичні держави). У цих країнах на прокуратуру разом із згаданими вище функціями зазвичай покладається так званий загальний нагляд за законністю, об'єктами якого є державні органи, громадські об'єднання, господарські організації, різні підприємства та фізичні особи. Починаючи з Конституції СРСР 1936 р., конституції соціалістичних країн закріплювали статус прокуратури як одного з найважливіших державних органів. Четвертий напрямок діяльності прокуратури має місце у тих країнах, де прокуратури у нашому розумінні або її прямого аналога немає (Велика Британія).

Наголошено на тому, що, незважаючи на відмінності основних видів і напрямків діяльності, у змісті функцій прокуратур різних країн є основний принцип, властивий прокурорській системі в демократичній державі – це забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Місце та значення прокуратури у механізмі Української держави визначатиметься з урахуванням рівня та особливостей розвитку суспільства в цілому, його політичної системи, суспільної правосвідомості і культури. В умовах правової держави та громадського суспільства прокуратура України має функціонувати в рамках загальноєвропейської моделі, але з урахуванням історичної специфіки та особливостей сучасного розвитку України.

Звернуто увагу на дискусійність питання, до якої гілки влади має належати прокуратура в Україні. Охарактеризовано основні підходи, вироблені вітчизняною юридичною наукою та практичними працівниками, до цього питання. В Україні прокуратура є самостійним незалежним державним органом.

Закон України «Про прокуратуру» 2014 р. скасовує функцію прокурорського нагляду за додержанням і правильним застосуванням законів різними суб'єктами (органами центральної і виконавчої влади, місцевими радами, військовими частинами, політичними партіями, громадськими

організаціями, масовими рухами, підприємствами, установами і організаціями, незалежно від форм власності, підпорядкованості та приналежності, посадовими особами та громадянами). Але це не змінює статусу прокуратури як державного органу в системі поділу влади.

У підрозділі 2.2. *«Зміст правозахисної функції прокуратури України: нормативно-інституціональний аспекти»* зазначено, що на теперішній час особливо актуальною, пріоритетною і найбільш затребуваною суспільством і державою серед інших напрямків діяльності прокуратури є правозахисна функція. Діяльність прокуратури в рамках правозахисної функції поділяється за такими напрямками: правотворчість, правозастосування та правореалізація. Відповідно до Закону України «Про прокуратуру» 1991 р., суть правозахисної діяльності органів прокуратури полягає у здійсненні на всій території держави специфічної діяльності, спрямованої на вивчення ними інформації про порушення законів, а також у застосуванні заходів прокурорського реагування з метою усунення виявлених порушень, скасування незаконних рішень та притягнення винних до встановленої законодавством відповідальності, для захисту законних прав, свобод, інтересів людини і громадянина.

Охарактеризовано систему джерел інституту правозахисної діяльності (як держави, так і прокуратури, зокрема), до якої належать: закони і підзаконні акти; міжнародні договори, конвенції, пакти; загальновизнані принципи і норми міжнародного права, закріплені багатосторонніми міжнародно-правовими документами. Джерелами інституту правозахисної діяльності також вважають окремо взяті доктрини вчених, наукових шкіл.

У підрозділі 2.3. *«Особливості здійснення правозахисної функції в основних сферах діяльності прокуратури (форми, способи, засоби)»* охарактеризовано особливості здійснення правозахисної функції в основних сферах діяльності прокуратури до положень Закону України «Про прокуратуру» 1991 р. та підзаконних нормативно-правових актів. Доведено, що ключовою правовою категорією, яка розкриває і пояснює структуру, зміст та межі діяльності прокуратури, у тому числі щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, є її функції. Оптимальне визначення функцій прокуратури України є важливою умовою як забезпечення її правозахисної ролі в житті суспільства, так і ефективності прокурорської системи в цілому. При цьому необхідно враховувати, з одного боку, потреби реформування її діяльності, а з іншого – необхідність збереження певної стабільності і наступності, щоб уникнути розбалансування правозахисної системи у складних умовах трансформації українського суспільства. Прокуратура завжди є і має бути інструментом забезпечення прав людини, верховенства права, традицій та цінностей правової держави та громадянського суспільства.

У розділі третьому «Основні напрямки підвищення ефективності виконання прокуратурою правозахисної функції» охарактеризовано основні положення нового законодавства України, що регулює діяльність прокуратури в Україні.

У підрозділі 3.1. *«Реформування правозахисної функції прокуратури в контексті євроінтеграційних процесів»* розглянуто основні фактори, які обумовлювали й обумовлюють процес реформування прокуратури України відповідно до євроінтеграційного зовнішнього курсу розвитку України. Наголошено на тому, що необхідність реформування інституту прокуратури є нагальним завданням, обумовленим становленням сучасної національної правової системи України. Процес реформування має відбуватися з урахуванням особливостей традицій правового розвитку України, з одного боку, і європейських стандартів, європейських цінностей, з урахуванням євроінтеграційного курсу України, з іншого.

Акцентовано увагу та тому, що потреби розвитку в Україні демократичного суспільства на теперішній час обумовлюють поступову еволюційну зміну всього державного механізму, у тому числі й органів прокуратури. Непродумані поспішні кроки, пов'язані зі звуженням їх функцій, можуть негативно позначитися, насамперед, на стані законності і правопорядку в країні. Враховуючи це, головними орієнтирами у реформуванні органів прокуратури мають бути: не кількісні, а якісні зміни, сутність яких полягатиме у підвищенні прозорості та демократизації діяльності прокуратури; утвердженні ідеології правозахисту як загальнонаціональної ідеології та віднесенні її до базових, системоутворюючих цінностей Української держави та всіх її елементів, у тому числі й прокуратури.

У підрозділі 3.2. *«Удосконалення законодавчих положень правозахисної діяльності прокуратури України»* доведено, що реформування прокуратури має відбуватися у контексті формування нової доктрини розвитку правової системи України в цілому. Розробка науково обґрунтованої доктрини розвитку прокуратури в Україні має важливе політико-правове та організаційне значення, оскільки це дозволить створити додаткові правові підстави для розвитку прокуратури, що підвищить її роль у забезпеченні проведення у країні необхідних реформ. У доктрині мають знайти відображення нові чинники, які надають динамізму розвитку правової системи України і в той же час викликають необхідність збереження та підтримки адекватного стану прокуратури, відповідно до мінливих умов життєдіяльності суспільства на засадах верховенства права та законності. Це обумовлено тісним зв'язком прокуратури з правовою системою та її позитивним впливом на всі компоненти останньої – правотворчість, правозастосування, законність і правопорядок, систему профілактики правопорушень, систему захисту прав громадян тощо.

Уперше охарактеризовано Закон України «Про прокуратуру» 2014 р. відповідно до нормативного врегулювання здійснення прокуратурою України правозахисної діяльності. Закон України «Про прокуратуру» скасував загальнонаглядову функцію прокуратури. Але це не означає, що прокуратура не здійснює правозахисної функції, оскільки її діяльність як державного органу спрямовано на забезпечення верховенства законів, захисту прав і свобод громадянина, а також інтересів суспільства і держави, які охороняються законом. Отже, незважаючи на те, що прокуратура України відповідно до нового закону не має повноважень у сфері правозахисту, за своєю суттю – це найважливіший гарант захисту та охорони стандартів прав людини.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було поставлено та вирішено важливу наукову проблему – теоретичне осмислення правозахисної функції прокуратури як інституту української держави. Аналіз ідей, міркувань, нормативно-правових приписів, пропозицій дозволяє резюмувати таке.

1. Констатовано, що, по-перше, більшість досліджень присвячено правоохоронній функції держави та діяльності прокуратури як органу, що належить до правоохоронної системи; по-друге, комплексні теоретико-правові дослідження, присвячені правозахисній діяльності прокуратури, у вітчизняній юридичній науці майже відсутні. В основному розробляється проблематика функціонування прокуратури як суб'єкта правоохоронних відносин.

2. Слід розмежовувати правоохоронну і правозахисну функції держави. Зазначено, що правозахисна функція – це ключова функція, яка здійснюється у правоохоронній формі. Розуміння правозахисної функції сучасної держави передбачає широкий підхід до її трактування. Правозахисна функція держави відображає сутнісну характеристику держави, відповідає певному етапу розвитку суспільства і держави, вона постійно трансформується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів і наповнюється новим змістом. Правозахисна функція – це комплекс заходів правового характеру, спрямованих на всебічний захист прав і свобод людини і громадянина.

3. Визначено необхідність детальної розробки методологічних підходів з метою розширення та поглиблення знань у даній сфері у зв'язку з наповненням новим змістом правозахисної функції держави. При цьому методологічне різноманіття не означає сповідування протилежних один одному парадигм, а лише визнання можливості отримання нового наукового знання з одного і того ж об'єкта в рамках різних правових парадигм.

Встановлено, що сутність парадигмального підходу в дослідженні правозахисної діяльності держави та прокуратури – це усвідомлення

сукупності умов, які опосередковують наукові дослідження у сфері правозахисної діяльності відповідно до певного етапу суспільного розвитку, що знайшло втілення в системі взаємопов'язаних понять і термінів, а також базуються на загальній системі теоретичних, методологічних і аксіологічних установок. Найважливіші аспекти парадигмального пізнання сутності правозахисної діяльності обумовлюють необхідність детальної розробки методу парадигмального аналізу в дослідженні права і держави, за допомогою якого стає можливою систематизація теоретичних і методологічних конструкцій, розроблених науковою думкою.

4. Систему джерел інституту правозахисної діяльності (як держави, так і прокуратури, зокрема) становлять: закони і підзаконні акти; міжнародні договори, конвенції, пакти; загальновизнані принципи і норми міжнародного права, закріплені у багатосторонніх міжнародно-правових документах. Джерелами інституту правозахисної діяльності також вважають окремо взяті доктрини вчених, наукових шкіл.

5. Правозахисна система – це сформована на основі взаємодії інститутів держави та громадянського суспільства система організаційних структур, наділених законом повноваженнями, функціонування яких базується на принципах верховенства права, гуманізму, справедливості, поваги прав людини, ефективності і надання допомоги кожному, хто її потребує. Правозахисна система є одним із базових елементів громадянського суспільства. Відповідно, ідеологія правозахисту має стати загальнонаціональною ідеологією та належати до базових, системоутворюючих цінностей Української держави.

Правозахисна функція – це діяльність держави щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, утвердження законності та правопорядку у всіх сферах суспільного і політичного життя. Стабільне виконання функцій держави веде до досягнення поставлених цілей і завдань у зовнішній та внутрішньополітичній сферах. На виконанні функцій держави зосереджено весь державний механізм, що складається з органів законодавчої, виконавчої та судової влади, які мають спільну природу. Їх першочерговою метою є забезпечення гармонійної життєдіяльності суспільства. Не виключенням є участь прокуратури, як елемента державного механізму, в процесі реалізації функцій держави, у тому числі й правозахисної.

6. Актуальною, пріоритетною і найбільш затребуваною суспільством і державою серед інших напрямків діяльності прокуратури є правозахисна функція. Діяльність прокуратури в рамках правозахисної функції розподіляється за такими напрямками: правотворчість, правозастосування та правореалізація. Суть правозахисної діяльності органів прокуратури полягає у здійсненні на всій території держави специфічної діяльності, спрямованої на захист законних прав, свобод, інтересів людини і громадянина. Ефективність реалізації прокуратурою правозахисної

функції є можливою у взаємодії з іншими державними органами та недержавними інституціями з урахуванням того, що кожен з елементів правозахисної системи діятиме в рамках визначених компетенцій.

7. Правозахисну діяльність прокуратури слід розглядати у широкому і вузькому розумінні. У широкому розумінні прокуратура як орган держави стоїть на захисті прав і свобод людини і громадянина при реалізації всіх конституційних функцій на засадах верховенства права та цінностей правової держави та громадянського суспільства. Положення нового Закону України «Про прокуратуру» базуються саме на такому розумінні цієї функції прокуратури, хоча він і скасовує функцію загального нагляду, з якою традиційно пов'язується правозахисна діяльність прокуратури. Закон України «Про прокуратуру» 1991 р. базувався на вузькому сенсі правозахисної діяльності прокуратури з використанням повноваження «загальнонаглядового характеру» (ст. 20 Закону України «Про прокуратуру»).

8. Необхідність реформування інституту прокуратури є нагальним завданням, зумовленим становленням сучасної національної правової системи України. Процес реформування має відбуватися на основі врахування особливостей традицій правового розвитку України, з одного боку, і європейських стандартів, європейських цінностей з урахуванням євроінтеграційного курсу України – з іншого. Реформування прокуратури повинно відбуватися і в контексті формування нової доктрини розвитку правової системи України у цілому. Розробка науково обґрунтованої доктрини розвитку прокуратури в Україні має важливе політико-правове та організаційне значення, оскільки це дозволить створити додаткові правові підстави для розвитку прокуратури, що підвищить її роль у забезпеченні проведення у країні різноманітних реформ. У доктрині мають відбитися нові чинники, які надають динамізму розвитку правової системи України і в той же час викликають необхідність збереження та підтримки адекватного стану прокуратури, відповідного до мінливих умов життя сучасного соціуму. Це обумовлено тісним зв'язком прокуратури з правовою системою та її позитивним впливом на всі компоненти останньої – правотворчість, правозастосування, законність і правопорядок, систему профілактики правопорушень, юридичну інфраструктуру захисту прав громадян тощо.

9. Закон України «Про прокуратуру» 2014 р. ліквідував функцію загального нагляду. Чинна Конституція цю функцію за прокуратурою залишає. При розробці нового Закону України «Про прокуратуру» пропонувалося декілька варіантів виходу з означеної законодавчої колізії. Так, у перехідних положеннях пропонувалося передбачити цю функції, але із значно звуженою сферою на строго визначений час, поки не запрацюють в Україні ті державні інститути, яких уже створено, але які поки що належним чином не функціонують, у сфері захисту найбільш вразливих

верств населення. Законодавець, беручи до уваги європейський досвід, де не існує єдиного універсального стандарту діяльності прокуратури поза межами кримінально-правової сфери (прокуратури 37 держав Європи діють поза межами кримінального судочинства), визначив, що прокуратура України виконуватиме загальнонаглядову функцію лише у двох формах: 1) судового представництва інтересів неповнолітніх, недієздатних або обмежено дієздатних осіб; 2) судового представництва інтересів держави, якщо захист цих інтересів не здійснює або неналежним чином здійснює орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесено відповідно повноваження, а також у разі відсутності такого органу. При цьому не допускається здійснення прокурором представництва в суді інтересів держави в особі державних компаній, а також у правовідносинах, пов'язаних із виборчим процесом, проведенням референдумів, діяльністю Верховної Ради України, Президента України, створенням та діяльністю засобів масової інформації, а також політичних партій, релігійних організацій, організацій, що здійснюють професійне самоврядування та інших громадських об'єднань (ст. 23).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Андрусяк В. Г. Защита прав человека как основная функция прокуратуры Украины: теоретическая основа / В. Г. Андрусяк : Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / МОНМС України, НУ ОЮА. – О., 2012. – Вип. 64. – С. 421–426.
2. Андрусяк В. Г. Обеспечение прав человека и гражданина – основное функциональное назначение современного государства / В. Г. Андрусяк // Юридичний вісник. – 2012. – № 2. – С. 32–36.
3. Андрусяк В. Г. Особенности осуществления правозащитной функции в основных сферах деятельности прокуратуры Украины / В. Г. Андрусяк // Юридичний вісник. – 2013. – № 3. – С. 141–145.
4. Андрусяк В. Г. Правозащитная функция в контексте реформирования прокуратуры Украины / В. Г. Андрусяк // Юридичний вісник. – 2013. – № 4. – С. 63–67.
5. Андрусяк В. Г. Реформирование прокуратуры Украины: концептуальные подходы / В. Г. Андрусяк // *Legea si Viata* (Республика Молдова). – 2013. – № 8/1. – С. 88–90.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

6. Андрусяк В. Г. Защита прав человека и гражданина – основная функция современного государства / В. Г. Андрусяк // Проблемы теорії та

історії держави і права : зб. статей III Міжнар. наук. конф. «Компаративістські читання» (м.м. Львів–Київ, 2011 р.). – К., 2011. – С. 102–104.

7. Андрусяк В. Г. Функції сучасної держави у сфері захисту прав людини і громадянина / В. Г. Андрусяк // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-виклад. складу (м. Одеса, 20–21 травня 2011 р.) / МОНМС України, НУ ОЮА. – О. : Фенікс, 2011. – Т. 1. – С. 382–383.

8. Андрусяк В. Г. Функції сучасної держави у сфері захисту прав людини і громадянина / В. Г. Андрусяк // Пріоритетні напрямки розвитку законодавства України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 10–11 листопада 2011 р.). – Запоріжжя, 2011. – Ч. 1. – С. 7–8.

9. Андрусяк В. Г. Правозащитная функция прокуратуры Украины / В. Г. Андрусяк // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-виклад. складу, присвяченої 15-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» та 165-річчю Одеської школи права (м. Одеса, 20–21 квітня 2012 р.). – О. : Фенікс, 2012. – Т. 1. – С. 437–438.

10. Андрусяк В. Г. Теоретические основы правозащитной деятельности прокуратуры Украины / В. Г. Андрусяк // Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. праць / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.] ; упоряд. О. В. Кресін, І. М. Ситар. – Львів : Львів. держ. ун-т внутрішніх справ, 2012. – С. 323–326.

11. Андрусяк В. Г. Теоретичні засади правозахисної діяльності прокуратури України / В. Г. Андрусяк // Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи : матеріали Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Київ, 26–27 квітня 2012 р.). – К., 2012. – С. 167–170.

АНОТАЦІЯ

Андрусяк В. Г. Правозахисна функція сучасної держави (на прикладі інституту прокуратури): загальнотеоретичне дослідження. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2015.

Дисертаційне дослідження є першим у вітчизняній юридичній науці комплексним монографічним дослідженням, присвяченим правозахисній функції прокуратури як інституту сучасної Української держави у контексті Закону України «Про прокуратуру» 2014 р.

Обґрунтовано, що правозахисна функція є інтегрованим напрямом діяльності прокуратури як інституту сучасної держави, а також сформовано

таке її визначення: правозахисна функція прокуратури – це напрямок діяльності прокурорської системи, яке є інституціоналізованою формою правозахисної функції держави, і в рамках якого на підставі законодавства здійснюється захист прав, свобод і законних інтересів громадянина і суспільства. Використано парадигмальний підхід при дослідженні правозахисної функції сучасної демократичної держави і прокуратури як найважливішої ланки в її механізмові.

Визначено, що нормативний аспект функціонування прокуратури є вираженням її генеральної правозахисної функції. Доведено, що здійснення прокуратурою правозахисної функції базується на традиціях правового розвитку.

Здійснено порівняльне дослідження положень нового Закону України «Про прокуратуру», Закону України «Про прокуратуру» 1991 р. та нормативно-правових актів міжнародного характеру у сфері регламентації правозахисної діяльності прокуратури України.

Ключові слова: функції держави, функції прокуратури, правозахисна система, правозахисна діяльність, правоохоронна діяльність, правозахисні органи, правоохоронні органи.

АННОТАЦИЯ

Андрусяк В. Г. Правозащитная функция современного государства (на примере института прокуратуры): общетеоретическое исследование. — Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.01 — теория и история государства и права, история политических и правовых учений. — Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2015.

Диссертационное исследование является первым в отечественной юридической науке комплексным монографическим исследованием, посвященным правозащитной функции прокуратуры как института современного украинского государства в контексте Закона Украины «О прокуратуре» 2014 г.

Обосновано, что правозащитная функция является интегрированным направлением деятельности прокуратуры как института современного государства, а также сформировано такое ее определение: правозащитная функция прокуратуры – это направление деятельности прокурорской системы, которое является институционализированной формой правозащитной функции государства, в рамках которого на основании законодательства осуществляется защита прав, свобод и законных интересов гражданина и общества. Использован парадигмальный подход

при исследовании правозащитной функции современного демократического государства и прокуратуры как важнейшего звена в ее механизме.

Обосновано, что нормативный аспект функционирования прокуратуры является выражением ее генеральной правозащитной функции. Доказано, что осуществление прокуратурой правозащитной функции базируется на традициях правового развития.

Осуществлено сравнительное исследование положений нового Закона Украины «О прокуратуре», Закона Украины «О прокуратуре» 1991 и нормативно-правовых актов международного характера в сфере регламентации правозащитной деятельности прокуратуры Украины.

Обоснована необходимость понимания правозащитной деятельности прокуратуры в широком и узком смыслах. В широком смысле прокуратура как орган государства стоит на защите прав и свобод человека и гражданина при реализации всех конституционных функций. В узком смысле правозащитная деятельность прокуратуры осуществляется в соответствии с п. 9 Переходных положений Основного Закона Украины с использованием полномочий «общенадзорного характера» (ст. 20 Закона Украины «О прокуратуре» 1991 г.).

Новый Закон Украины «О прокуратуре» отменил общенадзорную функцию прокуратуры. Однако это не означает, что прокуратура не осуществляет правозащитную функцию, поскольку ее деятельность как государственного органа направлена на обеспечение верховенства законов, защиты прав и свобод гражданина, а также интересов общества и государства, которые охраняются законом. Несмотря на то, что прокуратура Украины в соответствии с новым законом не имеет полномочий в сфере правозащиты, по своей сути – это важнейший гарант защиты и охраны стандартов прав человека.

Ключевые слова: функции государства, функции прокуратуры, правозащитная система, правозащитная деятельность, правоохранительная деятельность, правозащитные органы, правоохранительные органы.

SUMMARY

Andrusyk V. G. Human rights function of the modern state (for example, the Institute of the prosecutor's office): theoretical Investigations. – Manuscript.

Dissertation for achieving a scientific degree of the Philosophy Doctor in specialty 12.00.01 – theory and history of the state and law; history of political and legal doctrines. – National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2015.

The dissertational research is the first in the domestic legal science complex monographic research, dedicated to human rights function of the prosecutor's

office as an institution of modern Ukrainian state in the context of the Law of Ukraine «On the Prosecutor's Office» 2014.

Proved that human rights function is the integrated activity of the prosecutor's office as an institution of the modern state, also its definition is generated as: Human Rights function of the prosecutor's office – is a direction of activities of the prosecutorial system, which is a form of institutionalized human rights function of the state, in which under the law is carried out the protection of the rights, freedoms and legitimate interests of citizens and society. Used paradigmatic approach in the study of human rights function of a modern democratic state and the prosecutor's office as the most important link in its mechanism.

Proved that the normative aspect of the prosecution is an expression of the general human rights function. It is proved that the implementation of human rights prosecution function based on the traditions of legal development.

Carried out a comparative study of the new Law of Ukraine “On the Prosecutor's Office”, Law of Ukraine “On the Prosecutor's Office” in 1991 and legal acts of international character in the regulation of human rights activities of the Prosecutor's Office of Ukraine.

Key words: the functions of the state, the functions of the Prosecutor's Office, the human rights system, the human rights activities, law enforcement, human rights bodies, law enforcement agencies.